

Z kroniki naukowej

XXI SESJA KOMISJI HISTORYKÓW PRL I NRD

W dniach od 27 maja do 1 czerwca 1974 r. obradowała w Erfurcie kolejna, XXI Sesja Komisji Historyków PRL i NRD. Skład delegacji polskiej przedstawiał się następująco: prof. dr M. Biskup (przewodniczący), dr M. Ciechocińska, prof. dr M. M. Drozdowski, prof. dr K. Dunin-Wąsowicz, prof. dr A. Jezierski, prof. dr R. Kołodziejczyk, dr J. Kosim, doc. dr S. Misztal i prof. dr L. Trzeciakowski. Delegacji NRD przewodniczył prof. dr H. Scheel, a w jej skład wchodził członkowie Sekcji Historyków NRD: doc. dr R. Jeske, doc. dr J. Kalisch, prof. dr G. Schilfert, dr E. Seeber oraz 12 zaproszonych gości ze środowiska historyków, socjologów i geografów NRD.

Na program sesji złożyły się — już tradycyjnie — konferencja naukowa, posiedzenie Komisji oraz wycieczka. Przedmiotem obrad konferencji były następujące tematy ustalone podczas XX Sesji, 27 września 1973 r. w Opolu: 1) *Procesy urbanizacyjne w Europie w XIX i XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem Polski i Niemiec* (referat prof. dra M. M. Drozdowskiego) oraz 2) *Wydarzenia, struktura i rozwój w historii* (referat prof. dra Ernsta Engelberga). W dyskusji nad obu tematami wzięło udział 25 osób. Oceniając dyskusję obie strony zgodnie stwierdziły, że uczyniono poważny krok we wzajemnym poznaniu osiągnięć i wyników badań nad procesami urbanizacji w PRL i NRD oraz obustronnych postępów w zakresie metodologii historii. Postanowiono kontynuować spotkania specjalistów z dziedzin reprezentowanych na sesji, a także konsultować się wzajemnie oraz udzielać bieżącej pomocy naukowej.

Na posiedzeniu Komisji Historyków PRL i NRD debatowano nad realizacją uchwał podjętych w 1973 r. podczas sesji w Opolu oraz nad ustaleniem planu współpracy na lata 1974-1975. Skonstatowano pomyślny przebieg prac nad realizacją zaplanowanego przez Instytuty Historii Akademii Nauk obu krajów wspólnego wydawnictwa źródłowego, dotyczącego problematyki polskiej na emigracji w Niemczech po roku 1831 i współpracy demokratów Polski i Niemiec w latach trzydziestych XIX w. Zgodnie z porozumieniem zawartym przez Dyrekcje Instytutów Historycznych we wrześniu 1973 r., uzgodniono (po wzajemnych konsultacjach w grudniu tegoż roku) układ tomu i przystąpiono do gromadzenia materiałów. Zakończenie kwrend przewidziano w czerwcu 1975 r., a oddanie tomu do druku — w czerwcu 1976 r.

Historycy polscy udzielili szerokich informacji o przygotowywanej popularnej *Historii Polski*, która ma zaznajomić czytelnika w NRD z dziejami narodu i państwa polskiego do 1945 r. Na konferencji postulowano jak najszybsze przystąpienie do opracowania następnego tomu z tej serii, poświęconego historii Polski Ludowej, który winien odpowiedzieć na wzrastające w NRD zainteresowanie najnowszą historią wschodniego sąsiada. Delegacja polska zaznajomiła również uczestników narady z przebiegiem prac nad sześciotomową historią polskiej klasy robotniczej oraz nad pełną edycją dzieł Juliana Marchlewskiego. Szczególne zainteresowanie wzbudziła obszerna informacja historyków NRD o planowanym wieloletnim przedsięwzięciu naukowym i edytorskim, związanym z pełnym wydaniem w NRD dzieł K. Marksa i F. Engelsa.

Równolegle do wymiany opinii dotyczących zaplanowanych lub realizowanych

inicjatyw naukowo-badawczych podejmowanych przez historyków obu krajów, podzielono się informacjami o prowadzonych w NRD i PRL przygotowaniach do zjazdów i konferencji międzynarodowych. M.in. szczegółowo omówiono zaawansowanie w obu krajach prac przygotowawczych, związanych z Międzynarodową Konferencją Historyków Gospodarczych w Kopenhadze i Międzynarodowym Zjazdem Historyków w San Francisco.

Jako ważne posunięcia, sprzyjające dalszemu rozszerzeniu współpracy środowisk naukowych, oceniono postanowienia XIX Sesji Komisji Historyków PRL i NRD w Stralsundzie, na której uchwalono powołanie stałych korespondentów-redaktorów. Obie strony stwierdziły konieczność dalszego popierania ich działalności, związanej ze sporządzaniem dla potrzeb periodyków historycznych w obu krajach rocznych przeglądów najważniejszych pozycji literatury naukowej w PRL i w NRD. Na wniosek historyków NRD, delegacje przyjęły na siebie zobowiązanie wprowadzenia (poprzez Dyrekcje Centralnego Instytutu Historii Akademii Nauk NRD i Instytutu Historii PAN) do bilateralnych umów o współpracy, stałej rocznej wymiany bibliografii i analizy stanu literatury do wybranych problemów z zakresu historii.

Pozytywnie oceniono także pewne rozwiązania organizacyjne, umożliwiające historykom PRL i NRD przeprowadzanie studiów archiwalnych w Warszawie i Merseburgu. Historycy NRD podjęli dalsze starania zmierzające do usprawnienia organizacyjnego pracy historyków polskich w Poczdamie.

Uzgodniono, że na program kolejnej, XXII Sesji, która odbędzie się w 1975 r. w Lublinie, złożą się następujące tematy: 1) *Osiągnięcia historyków Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w XXX-leciu PRL oraz osiągnięcia historyków Niemieckiej Republiki Demokratycznej w XXV-leciu NRD*, 2) *Badania nad historią regionów, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów ruchu robotniczego i jego znaczenia dla kształtowania się socjalistycznej świadomości historycznej*. Zalecono także uwzględnienie w przyszłych posiedzeniach Komisji następujących tematów: *Przedmiot i metody badań w zakresie dziejów kultury; Rola Róży Luksemburg w polskim i niemieckim ruchu robotniczym; Rewolucyjne tradycje polsko-niemieckich stosunków w latach 30-tych XIX wieku; Stosunki polsko-niemieckie w historiografii imperialistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem historiografii zachodniemieckiej; Walka antyfaszystów polskich i niemieckich; Reformacja w Polsce i w Niemczech — związki i wzajemne oddziaływania*.

Obrady XXI Sesji zamknięto odczytaniem przez sekretarzy sekcji PRL i NRD protokołu obrad i podpisaniem go przez przewodniczących sekcji. Na zakończenie uczestnicy spotkania zwiedzili tereny b. faszystowskiego obozu Buchenwald, gdzie obie delegacje złożyły wieńce pod pomnikiem pomordowanych Polaków i na miejscu kaźni Ernsta Thälmana, przywódcy Komunistycznej Partii Niemiec. Zapoznano się także z zabytkami Weimaru i muzeami Goethego i Schillera.

Jan Kosim

